

Kommissorium for en tværgående sundhedspolitik

1. Politikens baggrund og formål

Sundhed er et fælles ansvar.

Den enkelte borger har det primære ansvar for eget liv – trivsel, livskvalitet og sundhed, men kommunen er en vigtig medspiller, der via oplysning, motivation og (fysiske) rammer kan styrke og støtte borgernes egenomsorg og egenmestring.

Kommunen har forskellige roller på sundhedsområdet;

- kommunen er leverandør af sundhedsydelser, f.eks. i regi af sundhedslovens §119-142 og sundhedsaftalerne med regionen,
- kommunen leverer en række ydelser indenfor f.eks. folkeskoleloven/dagtilbudsloven, hvor kost, motion/bevægelse og mental sundhed er integreret/kan integreres,
- kommunen er via planloven ansvarlig for den fysiske planlægning, som påvirker muligheder for udlæg af rekreative områder, trafik og miljøforhold, og
- kommunen forvalter økonomiske midler, f.eks. via folkeoplysningsloven, hvor der via tilskud kan sættes fokus på sundhed i de aktiviteter, som støttes.

Kommunens arbejde med sundhed sker direkte/indirekte på alle udvalgsområder, jf. eksempler i bilag A. Der er derfor behov for en tværgående politik, der beskriver rammerne for, hvordan Viborg Kommune udvikler sig som en kommune, hvor borgerne trives, og det sunde valg er det lette valg.

Viborg Kommune har ikke tidligere haft en **tværgående sundhedspolitik**. Der har med afsæt i Forebyggelsesudvalget siden 2008 – senest revideret i august 2011 – været en "Forebyggelses- og sundhedsfremmepolitik". Forebyggelsesudvalgets opgaver er i denne byrådsperiode placeret i Ældre- og Sundhedsudvalget. Målsætninger på området indgår i politikker og strategier på Ældre- og Sundhedsudvalgets område.

Det skal bemærkes, at den tværgående sundhedspolitik ikke er en fornyelse/revision af Forebyggelses- og sundhedsfremmepolitikken. I den tværgående sundhedspolitik beskrives vision, målsætninger og indsatser, der skal vægtes i sektorpolitikkerne, hvor målsætninger og indsatser integreres. Den tværgående sundhedspolitik danner en fælles ramme for arbejdet med sundhed på tværs af sektorerne, herunder også for de konkrete sundheds- og forebyggelsesindsatser, som leveres i f.eks. Job & Velfærd, Børn & Unge.

På Byrådets seminar den 16.-17. januar 2014 præsenteredes forslag til plan for udarbejdelse af politikker for 2014-2017, herunder forslag om en tværgående sundhedspolitik til opstart i 2015.

2. Politikens indhold

Sundhedspolitikken vil med afsæt i kommunens vision "Vækst, Vilje og Velfærd" og kommunens plansystem indeholde vision, målsætninger samt målsætninger og indsatsområder for den tværgående sundhedsindsats. Politikken vil bygge på eksisterende aktiviteter og erfaringer, og skal sikre sammenhæng mellem sektorpolitikker og initiativer. Politikens omfang vil være maks. 5 sider.

Arbejdet med at tilvejebringe et forslag til sundhedspolitik vil blandt andet indeholde:

- en beskrivelse af status for de nuværende initiativer og
- indsatser og udfordringer indenfor de enkelte fokusområder.

Udarbejdelsen vil tage udgangspunkt i overordnede emner som f.eks. KRAM-faktorer, mental sundhed, ulighed/lighed i sundhed, faglig kommunal sundhedsprofil. I forhold til valg af politikens temaer vil det være naturligt at samtænke disse med temaer og visioner i den sundhedsaftale mellem Region Midtjylland og de 19 kommuner for 2015-2018, som forberedes p.t. Disse er:

- Et sundhedsvæsen på borgerens præmisser
- Sundhedsløsninger tæt på borgeren
- Lighed i sundhed.

3. Organiseringen

Sundhedspolitikken er en tværgående politik, som udarbejdes i samspil mellem Ældre- og Sundhedsudvalget, Børne- og Ungdomsudvalget, Social- og Arbejdsmarkedsudvalget, Kultur og Fritidsudvalget, Klima- og Miljøudvalget samt Teknisk udvalg. Ældre- og Sundhedsudvalget koordinerer processen.

Der foreslås afholdt 2 møder, hvor 2 repræsentanter fra hvert udvalg og Ældre- og Sundhedsudvalget mødes for at drøfte og forankre politikken tværgående. De to møder vil omhandle "vision/temaer" og "målsætninger/indsatsområder".

Som opfølgning på politikens vedtagelse vil fagudvalgene drøfte sundhedspolitikken under overskriften; "For os betyder Viborg Kommunes sundhedspolitik...."

Direktør for Job & Velfærd Leif Gjørtz Christensen er ansvarlig for udarbejdelse af forslag til sundhedspolitik og sikrer koordinationen i direktionen.

Sundheds- og omsorgschef Lis Kaastrup og Familie- og rådgivningschef Mette andreassen er projektejer og konsulent Niels E. Kristensen, Sundhed og omsorg er projektleder.

Der nedsættes en projektgruppe bestående af medarbejdere fra Job & Velfærd (2), Børn & Unge (2), Teknik & Miljø (1-2), Kultur, Service & Events (1) samt tovholdere

fra Udviklingsafdelingen (1) og Sundhed og Omsorg (1). Projektgruppen vil stå for udarbejdelsen af oplæg til den politiske behandling.

Der vil eventuelt i forløbet blive nedsat ad hoc grupper på specifikke områder/indsatser.

4. Interessentinddragelse

Der søges tilrettelagt en proces med en bred involvering af eksterne interessenter som Ældreråd, Handicapråd, Integrationsråd, patientforeninger, sports- og fritidsforeninger, sundhedsaktører og andre organisationer/foreninger med interesse for borgernes sundhed og trivsel.

I lyset af den meget brede interessentkreds søges interessentinddragelse organiseret i flere kortere arrangementer, hvor der arbejdes med specifikke temaer – evt. med eksterne oplæg - som er vedkommende for de relevante grupperinger af interessenter.

Endvidere gennemføres en formel høringsfase, hvor interessenter og borgere kan afgive skriftlige bemærkninger til forslag til sundhedspolitik for Viborg Kommune.

5. Proces- og tidsplan

Fase	Indhold	Tidspunkt	Bemærkninger
1.0	ÆSU forbereder opstart af arbejdet med sundhedspolitikken	29.04.14	
2.1	Fagudvalg drøfter og godkender kommissorium for sundhedspolitikken	26-28.05.14	
2.2	Økonomiudvalg drøfter og godkender kommissorium for sundhedspolitikken	11.06.14	
2.3	Byrådet drøfter og godkender kommissorium for sundhedspolitikken	18.06.14	
3.0	Tværgående møde mellem fagudvalgene om vision/temaer	25.06.14	
3.1	ÆSU forbereder oplæg om visioner og temaer	01.09.14	
3.2	Fagudvalg drøfter visioner og temaer	29.09-02.10.14	
4.0	Temamøder med interessenter	Oktober-november 2014	
5.0	Tværgående møde mellem fagudvalgene om målsætninger og indsatsområder	29.10.14	
5.1	ÆSU forbereder oplæg om politiske målsætninger, mål/indsatser, effektmål	25.11.14	
5.2	Fagudvalgene drøfter politiske målsætninger, mål/indsatser og effektmål	Januar 2015	
6.0	Høringsfase for interessenter og MED-systemet	Februar 2015	
7.0	ÆSU forbereder oplæg om høringssvar og indstilling til godkendelse	Marts 2015	
7.1	Fagudvalg behandler høringssvar og forslag til politik	April 2015	
7.2	Økonomiudvalg behandler forslag til politik	Maj 2015	
7.3	Byrådet behandler forslag til sundhedspolitik med henblik på godkendelse.	Maj 2015	
7.4	Fagudvalg følger op på den vedtagne sundhedspolitik	Medio 2015	

Sundhed på tværs af udvalgsområder

Sundhed kan tænkes ind i mange kommunale opgaver, og er med til at skabe rammer og betingelser for borgernes sundhed og trivsel. For at illustrere mangfoldigheden af indsatser, er der nedenfor nævnt eksempler på tiltag, der direkte eller indirekte har betydning i forhold til borgernes sundhed og trivsel.

Eksemplerne er hentet fra publikation "Sundhed på tværs", der er udgivet af Sundhedsstyrelsen i 2010.

En række af nedenstående initiativer er allerede iværksat i Viborg Kommune.

Børn- og Ungdomsudvalget

Skoler:

- Udarbejde Kost- og bevægelsespolitikker på kommunens skoler
- Tilbyde frivillige madordninger i skole og skolefritidsordning
- Sikre at lovpligtige mobbepolitikker implementeres på alle kommunens skoler
- Færdselsindsatser, hvor eleverne gøres til bedre cyklister
- Bevægelse som en del af undervisningen og fokus på bevægelse i skolegården - legepatruljer
- Efteruddannelse af lærere i fx idræt og hjemkundskab, brug af instruktører og redskaber til at skabe motivation og forny undervisningen

Dagtilbud:

- Udarbejde skriftlig børnemiljøvurdering for at sikre optimale rammer at færdes i – fysisk og psykisk.
- Fokuserer på børnenes psykiske og psykosociale sundhed i den pædagogiske lærerplan
- Udarbejde sundhedspolitik for dagtilbud for at fremme børnenes sunde udvikling, styrke børnenes sociale netværk og etablere sunde livsstilsvaner i de tidlige år.
- Fokus på tidlig opsporing af mistrivsel blandt småbørn og skolebørn
- Prioritering af fysiske aktiviteter i klubber og dagtilbud – evt. tilrettelagt med lokale idrætsklubber

Social- og Arbejdsmarkedsudvalget

Serviceloven:

- Udarbejde en misbrugspolitik, hvor sundhed indgår som en integreret del af mødet med borgeren
- Sikre at den kommunale sundhedspolitik indeholder målsætninger rettet mod udsatte borgere – herunder tidlig opsporing, behandling og adgang til sund kost
- Sikre at sundhed indgår i kommunens handicappolitik, så handicappede har mulighed for at dyrke motion og få kostvejledning
- Udarbejdelse af kost- og bevægelsespolitikker i kommunens botilbud
- Iværksætte – eller yde tilskud til – forebyggende og aktiverende indsatser for udsatte borgere
- Tilbyde gratis motionstilbud til sindslidende eller handicappede
- Gennemføre kostoplægningsforløb i kommunens botilbud
- Etablere særlige arbejdspladser og udpege rådgivere, der kan støtte handicappede og sindslidende i at komme i beskæftigelse.

Beskæftigelsesindsatsen:

- Indarbejde sundhed i jobplan og opfølgingsforløb (sygedagpengelov /lov om aktiv beskæftigelsesindsats)
- Integrere sundhedsindsatser i aktivering

Ældre- og Sundhedsudvalget

- Fokus på støtte, vedligeholde og udvikle de ældres funktionsniveau
- Samarbejde med foreningslivet om at sikre tilbud til ældre borgere
- Sikre, at der er fokus på sundhed og forebyggelse ved de forebyggende hjemmebesøg
- Hjælpe med at udvikle kostvejledning til plejehjem og madordninger til ældre

Kultur- og Fritidsudvalget

- Fokus på ældre i kommunens idrætspolitik (bevare de ældres funktionsniveau i flere år)
- Udbredelse af idræt til børn, børnefamilier, unge, voksne og ældre for at fremme valget af et aktivt liv.
- Idrætspuljer rettet mod børn og unge med handicap, der ikke kan finde egnede tilbud i idrætsforeningerne
- Krav til cafeterier i idrætshaller og lign. steder om at sælge sund mad
- Sikre adgang til kommunens faciliteter – herunder idrætshaller, skolekøkkener og lignende til foreninger

Folkeoplysning:

- Prioriterer sundhedsfremmende indsatser med fokus på udsatte grupper
- Fastlægge kriterier, der prioriterer folkeoplysende aktiviteter, der også har et sundhedsfremmende sigte.
- Formidling af information om vandre- og cykelruter

Teknisk Udvalg

- Kommuneplanlægning – udlæg af rekreative områder, trafikbetjening og udbygning af særlige boligområder.
- Lokalplanlægning – indarbejdelse af sundhedshensyn i lokalplaner – f.eks. fysiske rammer, støj, forurening.
- Miljøindsatser og trafikforhold – f.eks. adskillelse af fodgængere og cyklister fra bilister for at undgå ulykker.
- Etablere flere gang- og cykelstier til forskellige aldersgrupper – og f.eks. park med stier og bakkelandskaber.
- Benytte støjreducerende vejbelægning på vejstrækninger i bymæssig bebyggelse.

Klima- og Miljøudvalget

- Lette adgangen til naturen og øge mulighederne for fritidsliv og motion.
- Etablere oplevelses- og sundhedsstier med overnatningssteder, legepladser og aktivitetsområder.
- Politik for brug af miljøvenlige rengøringsmidler.
- Politik om sprøjteforbud på kommunens arealer.
- Forebyggelse og bekæmpelse af forurening og dermed de sundhedsskadelige konsekvenser af usundt miljø.
- Øge tilgængeligheden til åer, søer og hav – f.eks. ved anlæg af stier rundt om søer
- Skabe sammenhængende grønne områder i byerne - luft og plads men også rensning af vand for miljøskadelige stoffer